

Европейски съд по правата на човека

Шрадек срещу Австрия

(Sramek v. Austria)

Жалба № 8790/1979, А.84

Решение от 22 октомври 1984 г.

(резюме)*

Чл. 6, т. 1: справедливо и публично гледане на делото при спор относно граждански права и задължения, от “независим и безпристрастен съд”

Когато член на съдебния състав е йерархически подчинен на една от страните по делото, макар и да няма доказателства, че подчиненото положение е повлияло върху формирането на вътрешното му убеждение, у участниците в производството може да възникне основателно съмнение в независимостта на това лице. Подобно положение сериозно засяга доверието, което съдилищата трябва да вдъхват в едно демократично общество.

Факти по делото

Предметът на делото е свързан с австрийското производство за одобряване на договори за покупко-продажба на земеделска земя – условие, за да може договорът да произведе действие. Районната комисия по сделките с недвижими имоти одобрила сключения между жалбоподателката г-жа Шрадек и продавача договор, но контролорът по сделките с недвижими имоти – представител на местното правителство, упражнил правото си да обжалва това решение пред Областната комисия.

Резюме на решението на Европейския съд

Жалбоподателката се оплаква, че Областната комисия не представлява “независим и безпристрастен съд” по смисъла на чл. 6, т. 1, както и че не ѝ е било осигурено “справедливо” и “публично” гледане на делото.

Съдът намира, че чл. 6, т. 1 е приложим в случая, тъй като г-жа Шрадек е имала правото договорът да бъде одобрен, стига да са задоволени съответните законови изисквания. Отказът на одобрение е означавал нищожност на сключения договор, т.е. изходът на производството е бил “решаващ за частни права и задължения” (виж решението от 16.07.1971 г. по делото [Рингайзен](#)¹, А.13, стр. 39, § 94). Това не се оспорва и от правителството.

Съдът отбелязва, че макар по австрийското право Областната комисия да не е съд, тя представлява такъв по смисъла на чл. 6 от Конвенцията, тъй като функцията ѝ е да се произнася по попадащите в кръга на компетентността ѝ

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

¹ Ringeisen v. Austria

въпроси въз основа на юридически правила и при следване на предписана процедура. Тя е и “създадена в съответствие със закона”.

“По мнение на Съда, тиролският закон ... задоволява изискванията на чл. 6 по отношение на дължината на мандата на членовете на Областната комисия и на възможността за сменянето им, която е ограничена. От своя страна, приложимата процедура ... има състезателен характер. Макар и назначаването на членовете, с изключение на съдията, да е във властта на местното правителство, това само по себе си не е достатъчно, за да хвърли съмнение върху тяхната независимост и безпристрастност: те са назначени да заседават в индивидуалното си качество и законът забранява да им се дават инструкции от изпълнителната власт.

Що се отнася до състава на “съда”, Областната комисия се е състояла от един фермер – кмет на община в Тирол, избран с всеобщо гласоподаване, който я е председателствал, един съдия от Апелативния съд в Инсбрук, още един фермер в качеството на земеделски експерт, един юрист и трима държавни служители от администрацията на местното правителство, един от които е бил докладчик.”

Съдът приема, че този състав не е бил несъвместим с изискванията на чл. 6, т. 1, както е намерил и по делото *Рингайзен*. “Все пак, настоящият случай се отличава от случая *Рингайзен* с това, че местното правителство, представлявано от контролора, е придобило качеството на страна в производството, когато е обжалвало пред Областната комисия постановеното в полза на г-жа Шрамек първоинстанционно решение, и че един от тримата държавни служители в състава ѝ е бил йерархически подчинен на контролора. Този служител е имал ключова позиция в Комисията: в качеството си на докладчик по делото, той е трябвало да изложи и да коментира резултатите от проучването и да представи заключения; неговият отдел е осигурявал секретариата.

Както изтъква правителството, контролорът не е можел да се възползва от йерархическото си положение, за да дава на докладчика инструкции по делата, и нищо не сочи да е постъпил по подобен начин в настоящия случай.

Независимо от това обаче, Съдът не може да се ограничи да преценява последствията, които подчиненото положение на докладчика спрямо контролора би могло да има фактически. За да реши дали един съд може да бъде счетен за независим, както изисква чл. 6, т. 1, впечатлението, което се оставя, също може да бъде от значение.

Когато, както е в настоящия случай, между членовете на състава на съда има лице, което по отношение на професионалните си задължения и на организацията на службата си е в подчинено положение спрямо една от страните по делото, у участниците в производството може да възникне основателно съмнение в независимостта на това лице. Подобно положение сериозно засяга доверието, което съдилищата трябва да вдъхват в едно демократично общество. Следователно, налице е нарушение на чл. 6, т. 1.”²

Това заключение прави ненужно произнасянето по останалите оплаквания на жалбоподателката.

Съдът отхвърля претенцията на жалбоподателката за обезщетение да имуществени вреди, тъй като не е доказано, че комисията би одобрила договора, ако съставът ѝ отговаряше на изискванията на чл. 6, т. 1. Присъжда ѝ 100 000 шилинга разноски.

² Решението е взето с мнозинство от 13 срещу 2 гласа.